

‘Ik was geen kansarme migrant, ik wilde bijdragen’

Van alle vluchtelingen hebben artsen opvallend veel succes op de arbeidsmarkt. Toch ervaren ze drempels als ze aan de slag willen en terug in hun oude specialisme is helemaal een brug te ver.

De vluchtelingen crisis heeft maximaal toegeslagen. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) stampet de ene na de andere noodopvanglocatie uit de grond. Goedbedoelende vrijwilligers zamelen kleding en speelgoed in, terwijl anderen luidkeels demonstreren tegen de komst van al die vreemdelingen.

De berichtgeving hierover brengt bij arts psychiatrie Hayrenik Simonian (49) van GGZ InGeest herinneringen boven aan zijn eigen aankomst in Nederland in 1996. Geboren en getogen in het onvrije en autoritaire Syrië is zijn levensverhaal nauw verweven met de wereldgeschiedenis; zijn Armeense familie vluchtte begin vorige eeuw vanuit het Ottomaanse Rijk naar Syrië.

De jonge Simonian studeerde werktuigbouwkunde in de Syrische stad Aleppo, maar al na een jaar werd hem duidelijk dat er voor hem als christen daar geen toekomst was. “Er waren soms vijandigheden. Men vroeg dan: ‘Waarom ben je geen moslim?’” Fysieke bedreigingen maakte hij niet mee. “Maar er waren genoeg tekenen dat het voor mij in de regio niet makkelijk zou worden. Mijn vlucht was preventief.”

Het liefst was hij naar Frankrijk of de VS gevlucht, maar in plaats daarvan belandde hij in 1985 in de stad Yerevan in Armenië – dat toen nog volop onderdeel van de Sovjet-Unie was. Hij studeerde er af als arts en voltooide er de opleiding tot dermatoloog. “Daarna had ik terug ontmoeten naar Syrië. Maar voor mij was dat geen optie”, zegt Simonian.

Afwijzing op afwijzing

Simonian vertrok naar Nederland. “Ik ben hier op mijn dertigste binnengekomen, maar had pech. Mijn asiolverzoek werd afgewezen. Dan beland je in een proces van afwijzing op afwijzing op afwijzing.” Hoewel hij in 1998 zijn eerste afwijzing kreeg, verbleef hij legaal in Nederland omdat hij juridisch nog kon doorprocederen. De Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) wist waar hij woonde, maar de staat ging

niet tot uitzetting over. Hij kreeg zelfs leefgeld. Op eigen initiatief teruggaan naar Syrië was voor Simonian geen optie. “Waarom teruggaan naar een onveilig land dat ik was ontvlucht, waar nog steeds geen democratie en geen vrijheid was?” Doorreizen naar Frankrijk of Amerika was ook geen oplossing. “Dat was een verplaatsing van het probleem.”

Niet dat Simonian bij de pakken neerzat. Hoewel asielzoekers niet mogen studeren of werken, volgde hij een cursus Nederlands aan de Universiteit van Amsterdam. Later rondde hij bij dezelfde universiteit met succes zijn co-schappen af en kreeg hij een BIG-registratie. Sterker: hij werkte enige tijd bij het AMC op de afdeling Dermatologie – in een onbetaalde stageconstructie. Hij hoopte zo toch nog toegang te krijgen tot de opleiding dermatologie, zodat hij zijn oude vak zou kunnen oppakken.

Die daadkracht werd hem overigens niet in dank afgenomen. Het waren de jaren waarin Rita Verdonk naam maakte als rechtlijnig immigratieminister. De IND verweet Simonian dat zijn lange verblijf en zijn opleiding leidden tot zijn integratie in Nederland. Letterlijk schreef de IND in een brief van 2005: ‘De keuzes die betrokkene heeft gemaakt hebben (mede) geleid tot de zeer lange duur van zijn verblijf hier te

lande alsmede een mogelijke integratie in Nederland. Het zou niet juist zijn de consequenties van deze keuzes af te wentelen op de Nederlandse overheid.’

Van die brief heeft Simonian wel wakker gelegen, maar hij heeft geen spijt. “Het kabinet-Balkenende II had het motto ‘Meedoen’ en ik was geen kansarme migrant, ik wilde bijdragen.” De opleiding betekende de redding van zijn artsentitel, zegt hij. “Ik heb collega’s die met hun studie hebben gewacht tot ze een verblijfsvergunning hadden, maar die zijn in Nederland nooit meer arts geworden. Ze hadden inmiddels een gezin en konden het niet meer opbrengen. Die mensen ervaren dat echt als een verlies en het maakt ze depressief.” Voor Simonian duurde het in totaal elf jaar voordat hij met het generaal pardon van 2007 een verblijfsstatus kreeg.

Teleurgesteld

Gevluchte medici die als arts aan de slag gaan in Nederland, blijken regelmatig teleurgesteld over hun loopbaan. Dat merkte de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF in 2010 tijdens een serie diepte-interviews. Aan het onderzoek werkten voornamelijk artsen mee die gevlucht waren uit Afghanistan en Irak. Mogelijk volgt binnenkort een nieuw onderzoek, zegt hoofd

Arts psychiatrie
Hayrenik Simonian

Basisarts Nisreen
Albuswilem

> Job Support Stannie Maessen van de organisatie. Daartoe zoekt de organisatie nu naar financiering. De teleurstelling wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de gevluchte artsen het eigen specialisme moeten loslaten.

UAF begeleidt ongeveer vijftientig gevluchte artsen en tandartsen per jaar bij het behalen van hun BIG-registratie. Gemiddeld kunnen ze hun vak gedurende ruim zes maanden niet uitoefenen. Recente cijfers zijn er niet, maar UAF vermoedt dat het gat nu iets kleiner is. Het wordt veroorzaakt door de vlucht zelf, maar ook door de asielprocedure en de vereiste procedures daarna om de BIG-registratie te behalen. Artsen zijn vaak opgeleid in een ander zorgstelsel met primitieve technologie en bovendien in een andere taal. Het duurt lang voordat ze voldoen aan de Nederlandse eisen.

Zwaar traject

De assessmentprocedure die vluchteling-artsen sinds 2006 moeten doorlopen, bestaat uit een cursus medisch Nederlands, een examen algemene kennis en vaardigheden, een beroepsinhoudelijke toets en een praktijktoets over communicatie met patiënten. Dat dat een zwaar traject is, ondervond basisarts Nisreen Albuswilem (34) uit Irak. Ze vindt het te theo-

retisch en erg lang duren. "Vóór 2006 gaf je je diploma ter beoordeling aan het ministerie. Je moest examen doen, je liep twee jaar co-schappen en daarna was je klaar als arts." Veel efficiënter, vindt Albuswilem. "Ik zat al die tijd thuis. Als je contact hebt met Nederlandse studenten, leer je de taal en cultuur veel beter kennen en wen je ook meteen aan het werksysteem. Dat was veel beter geweest."

Daar is Stannie Maessen van UAF het mee eens. "Die praktijkervaring zorgt voor veel grotere kennis van de zorg en de taal en helpt de vluchteling-studenten ook aan een netwerk."

De grootste valkuil zit bovendien in de eindfase van het traject, zegt Maessen. "Nadat de examencommissie zich heeft uitgesproken over het vervolg van het traject, moet de buitenlands gediplomeerde zelf op zoek naar een co- of supervisieplek. Maar omdat er in de zorg weinig kennis is over dit traject, kost het vluchteling-artsen veel tijd een co-plek te vinden."

Volgens de artsen die *Arts en Auto* voor dit artikel sprak, werpt de gevolgde procedure onnodige drempels op. Maar die mening deelt Maessen niet. Zij vindt het logisch dat er aan zorgprofessionals strenge eisen worden gesteld. Bovendien vindt 96 procent van de artsen en tandartsen die UAF begeleidt een baan. "Dat

is best een goede score", zegt Maessen.

Internist acute geneeskunde Muhammad Al-Dulaimy (37) van het Zaans Medisch Centrum in Zaandam, vindt het echter een gemiste kans. "Er komen op dit moment veel vluchtelingen naar Nederland en velen hebben een goed diploma. Er zitten artsen, advocaten en economen tussen. Die mensen kun je heel goed inzetten. Zij hebben kwaliteiten en wij hebben een economische machine die moet blijven draaien."

Zelf kwam hij hier op zeventienjarige leeftijd omdat er voor zijn vader (en vooral voor diens politieke ambities) geen plek meer was in het Irak van Saddam Hussein. Al-Dulaimy wist altijd al dat hij arts wilde worden. Het maakte van hem een gedreven scholier - eerst op het ROC om Nederlands te leren en later op de middelbare school - want hij was al achttien en wist: ik moet nog vele jaren studeren. Hij is dankbaar voor de hulp en ondersteuning die hij in die tijd kreeg van zijn docenten. Maar hij ziet ook wat er fout gaat.

Moeizaam aan de bak

Twee keer maakte Al-Dulaimy van dichtbij mee dat mensen maar moeizaam aan de bak komen door hun buitenlandse achtergrond. Zijn vrouw, eveneens met haar wortels in Irak, solliciteert al tijden vruchteloos op de functie van chemical engineer. "Ze heeft allerlei prijzen gewonnen in haar vakgebied en heeft overal gesolliciteerd en toch krijgt ze steeds 'nee' te horen." Het toppunt was onlangs de afwijzing door een grote multinational. "Ze vroegen sollicitanten een brief en cv in het Engels te schrijven en vervolgens wijzen ze mijn vrouw af met als argument dat haar Nederlands niet goed genoeg is. Maar ze hebben haar niet eens gesproken!"

Dat een buitenlandse achternaam ook in de zorg een obstakel kan zijn, merkte Al-Dulaimy's jongere zus toen ze solliciteerde voor een stageplek in de openbare farmacie. "Mijn zusje was twaalf toen we hier kwamen. Ze spreekt accentloos Nederlands, maar toen de apotheker haar achternaam zag vroeg hij haar: 'Als ik zeg dat je geen stage mag lopen als je een hoofddoek draagt, wat doe je dan?'"

Dezelfde apotheker nam het zusje overigens wel aan. "Hij was iemand die zijn vooroordelen even opzij wilde zetten", zegt Al-Dulaimy. Maar migranten moeten sterk in hun schoenen staan, wil Al-Dulaimy maar zeggen.

Hayrenik Simonian heeft zijn draai hier helemaal gevonden. Hij is getrouwd, heeft twee kinderen en werkt al sinds maart 2008 met plezier in de ggz. Ook Nisreen Albuswilem heeft inmiddels een eerste baan gevonden. Om haar BIG-registratie definitief te maken moet ze nog drie maanden onder supervisie werken. Daarvoor vond ze een baan als arts jeugdzorg bij de GGD Groningen, waar ze deze maand begint. Ze merkt dat mensen haar bewonderen om haar doorzettingsvermogen. "Als ik vertel dat ik uit Irak kom en dat ik nu weer arts wil worden, dan merk ik dat mensen daar veel respect voor hebben." Dat vindt ze belangrijk, maar al die waardering is niet de reden dat ze doorzette. Ze deed dat voor haarzelf en haar kinderen. "Zodat zij trots kunnen zijn op hun moeder, die niet alleen maar thuis bleef, maar de taal leerde en integreerde." <

Internist acute geneeskunde
Muhammad Al-Dulaimy

